

Virtuální univerzita džihádu: výcvik a vzdělávání islámských teroristů v kyberprostoru

Kvůli obtížím s výcvikem a vzděláváním nových rekrutů, které nastaly v souvislosti s likvidací mnoha výcvikových táborů po 11. září 2001, začali islámští teroristé v kyberprostoru budovat imponantní „virtuální posluchárnu“, která se pro džihádisty postupně stala téměř nevyčerpatelnou zásobárnou poznatků. Množství a přístupnost informací na internetu vytvořily situaci, kdy prakticky každý zájemce o aktivní účast v teroristickém hnutí je schopen absolvovat tzv. sebevýcvik k provádění teroristických aktivit, včetně sebevražedných útoků.

Potřebné informace pro tento výcvik jsou soustředěny do různých příruček, manuálů a publikací, které se umísťují na zabezpečené islamistické webové stránky a diskusní skupiny či se členům teroristických sítí rozesílají prostřednictvím utajených distribučních e-mailových seznamů. Obsah těchto materiálů je velmi rozmanitý, od založení teroristické buňky, přes zásady bezpečné komunikace, získávání zbraní, návody k výrobě výbušnin a operační postupy až po způsoby obcházení úřadů a zákonů západních zemí.

Virtuální středisko al-Battar

Na počátku roku 2004 založila al-Ká'ida prostřednictvím polovojenského internetového magazínu Muaskar al-Battar (*Tábor meče*) virtuální výcvikové středisko s cílem poskytnout mladým muslimům výcvik v džihádu, a to přímo v pohodlí jejich domova. V prvním vydání magazínu bylo doslova uvedeno: „Bratře mudžáhide, abys mohl vstoupit do význačného výcvikového tábora, nemusíš již napříště cestovat do jiných zemí. Přímou ve svém domě – ať už sám nebo se skupinou svých bratrů, můžeš začít uskutečňovat výcvikový program. Stačí se připojit k výcvikovému středisku al-Battar.“ Vliv tohoto komunikačního nástroje se brzy projevil zvýšenými teroristickými aktivitami během března 2004 v Saúdské Arábii a Iráku. Ačkoliv poslední číslo al-Battaru bylo vydáno před třemi lety, magazín je na džihádistických webových stránkách dostupný stále.

Jednotlivá čísla se podrobně zabývají nejrůznějšími tématy potřebnými k efektivnímu provádění činností teroristů. Šesté číslo vydané v březnu 2004 se například věnuje založení a řízení teroristické buňky. Nastihuje se zde její organizační struktura a způsoby bezpečné komunikace mezi členy, aby nedošlo k vyzrazení.

V desátém, květnovém čísle se zase osvětluje význam únosů, které mohou sloužit různým účelům, a to především: a) přimět nepřátelskou vládu, aby se podřídila požadavkům pravověrných muslimů, b) vytvořit rozkol mezi nepřátelskou vládou a veřejností a vyvolat dojem nelegitimity vlády na domácí půdě, c) získat důležité informace od unesených obětí, které by mohly být využity pro následné operace únosců, d) výkupným za propuštění rukojmích získat peněžní prostředky k financování džihádu a tím posílit jeho vliv, e) možnost vyslovit se před mezinárodní veřejností pro ukončení nespravedlností páchaných nepřáteli islámu.

Na konci roku 2003 bylo Islámským informačním centrem oznámeno otevření *virtuální Univerzity džihádu al-Ká'idy*, složené z několika fakult. Na džihádistickém fóru al-Farúk bylo v říjnu 2005 vysvětleno její poslání tak, že absolventi univerzity se stávají specialisty v oblastech džihádu duchovního, elektronického, mediálního, finančního a v oblasti technologií konstrukce a instalace nástražných výbušných zařízení.

Materiály určené k výcviku a vzdělávání teroristů šířené na internetu lze rozčlenit na manuály výbušnin a zbraní, taktické a operační manuály, manuály o zbraních hromadného ničení, bezpečnostní manuály a manuály kybernetického džihádu.

Manuály výbušnin a zbraní

Na webových stránkách islamistů je umístěno mnoho návodů jak zkonstruovat výbušniny a používat různé zbraně. Teroristé poskytují výcvikové materiály ve formě psaných dokumentů a pro lepší názornost je doplňují fotografiemi a instruktážními filmy. Na jedné nahrávce, nazvané „Příprava vesty pro mučednickou operaci“, se např. ukazuje, jak vyrobit a použít sebevražedný výbušný pás.

Velmi oblíbené jsou příručky o podomácku vyráběných bombách, tzv. improvizovaných výbušných zařízeních (*angl. zkr. IEDs*), které jsou sestaveny z běžně dostupných komponent a jinak neškodných látek. Například na heslem chráněném džihádistickém fóru al-Firdaws byla ve vojenské sekci umístěna ke stažení knižní publikace, zabývající se konstrukcí IEDs. Kniha mimo jiné radí, jak výbušniny maskovat a nastražit, např. v nákupních taškách v obchodních střediscích, kyticích, bonboniérách, dopisech a autobusech.

V roce 2003 našly saúdské úřady na kompaktních discích skryté instrukce teroristů k sestrojení bomby. Materiály byly zabaveny v jednom rijádkém obchodě s počítači. Zátahy se tehdy uskutečnily proti muslimským militantům z al-Ká'idy, kteří předtím v Rijádu provedli bombové atentáty.

V jednotlivých vydáních výcvikového magazínu al-Battar se také objevují charakteristiky mezi teroristy nejrozšířenějších zbraní spolu s instrukcemi, jak je správně užívat, např. pokud jde o samopaly, ostřelovací pušky, pistole nebo ruční granátomety.

Taktické a operační manuály

Jeden z nejrozsáhlejších manuálů pro výcvik mudžáhidů o rozsahu několika set stran, určený k taktickému a operačnímu využití, je tzv. „Encyklopedie džihádu“, zhotovená al-Ká'idou. Tento dokument, připravující islamisty na svatou válku, obsahuje kompletní informace potřebné pro operace teroristů. Jsou v něm zachyceny mnohé zkušenosti a poznatky, získané z guerillové války proti sovětským vojákům v Afghánistánu z let 1979 až 1989. Navíc je dokument také permanentně doplňován a aktualizován.

Encyklopedie například nabízí veškeré informace, potřebné k ovládnutí lehkých pěchotních zbraní, výroby výbušnin, přípravy elektrických obvodů a využití chemických látek jako zbraní. Jsou zde instrukce, jak vytvořit podzemní organizaci, zásady bezpečné komunikace, metody provádění sabotáží a mnoho dalších. Zvláště rozsáhlé jsou kapitoly o zpravodajské činnosti, které detailně popisují proces získávání, shromažďování, zpracování a využití informací pro činnost teroristických organizací. Je zde uveřejněn i text bývalého ředitele vojenské zpravodajské služby izraelské armády generála Aharona Jariva, nazvaný „Nezpochybnitelná role zpravodajství v boji proti terorismu“.

Jeden z nejvýznamnějších operačních velitelů al-Ká'ídy, bývalý člen egyptských speciálních jednotek Sajf al-Adil, sepsal v souvislosti s konfliktem v Iráku zásady guerillové války a války ve městech. Aplikací těchto principů lze, podle jeho názoru, v Iráku dosáhnout totální porážky amerických a britských sil.

Přednosti guerillové války byly oceněny například na webové stránce al-Ká'ídy „alneda.com“ v dubnu roku 2003, krátce poté, co americké jednotky vstoupily do iráckého hlavního města Bagdádu. V textu s dlouhým názvem „Partyzánská válka je nejúčinnější zbraň, kterou muslimové mají a zároveň také nejlepší způsob, jak pokračovat v boji s křižáckým nepřítelem“, byly uváděny významné historické příklady, kdy početně menší a hůře vyzbrojené oddíly úspěšně čelily většímu a lépe vyzbrojenému nepříteli. Pomocí partyzánské války byli podle autora textu Američané poraženi ve Vietnamu a Sověti v Afghánistánu. Tímto způsobem byli vypuzeni křižáčtí kolonisté z většiny islámských zemí, z nichž snad nejznámějším příkladem je Alžírsko. Tato strategie zastavila židovskou migraci do Palestiny a naopak odtud vyvolala stěhování Židů. Tyto úspěšné pokusy prokázaly, že partyzánská válka je neefektivnější metodou boje materiálně slabých proti silným.

Z taktických manuálů objevených na zabezpečených islamistických stránkách, lze jako příklady ještě uvést: „Umění únosů“, „Vojenský předpis pro mudžáhidy“, „Válka ve městech“, „Příručka teroristy“ a „Příručka sabotáží“.

Manuály o zbraních hromadného ničení

Předmětem zájmu islamistů jsou kromě tradičních výbušnin i zbraně hromadného ničení. Džihádisté na internetových fórech diskutují o možnostech využití chemických, biologických, radiologických a nukleárních zbraní a informace o nich soustřeďují ve zvláštních příručkách a manuálech.

„Encyklopedie jedovatých látek“ nabízí rozmanité metody zabíjení nepřátel toxickými látkami a je volně dostupná téměř každému členovi online džihádistické komunity. Na oficiální webové stránce Hamásu pak zase jiný materiál, nazvaný „Příručka jedovatých látek pro mudžáhidy“, napsaný Abdulem Azízem v roce 1996, detailně na dvaceti třech stranách popisuje, jak podomácku připravit různé jedy, jedovaté plyny a jiné smrtící látky pro využití k teroristickým útokům.

V červnu roku 2005 se na internetu začal šířit patnáctistránkový dokument v arabském jazyce, nazvaný „Biologická zbraň“, který je připisován Satmariánovi Nasárovi. Autor se zde například zmiňuje, jakým způsobem by mohla být ve zbraň přeměněna nákaza zápalu plic. Detailně se zabývá tím, jak extrahovat mikroby infikované krve a jak je izolovat, aby mohly být stlačeny a šířeny jako aerosol. Uvádí zde také přehled biologického arzenálu, užitého Spojenými státy a Japonskem během druhé světové války.

Příklady toxických látek, které zvláště přitahují pozornost džihádistů na internetových fórech, jsou bacily ricinu a botulinu. Členové diskuzních skupin zde například rozebírají, za jakou dobu oběť při požití či vdechnutí těchto jedů nebo při jejich aplikaci injekcí zemře.

V říjnu roku 2005 byl pod pseudonymem „Lev islámu“ na webové stránce al-Firdaws (*Ráj*) zveřejněn osmdesátistránkový dokument, rozdělený do devíti kapitol a nazvaný „Nukleární bomba džihádu a metoda obohacování uranu“. Autor se v něm snaží důkladně popsat a na mnoha grafech a obrázcích ukázat konkrétní kroky k výrobě této nekonvenční zbraně. Jiný autor, sám sebe označující jako „Ozoo“, vytvořil zase pro změnu velké kompendium,

v němž předkládá znalosti o jaderné problematice, mimo jiné i o bezpečnosti, špionáži a vojenském výcviku.

Bezpečnostní manuály

Teroristé musejí tajit nejenom své plány a operace, ale také místa, kde žijí a setkávají se. Islamisté tudíž pro své příslušníky vydávají též manuály, zabývající se *zásadami konspirační činnosti*. Výcvikové materiály problematiku bezpečnosti zpravidla rozčleňují do takových tematických oblastí jako místo pobytu (úkrytu), případně maskování, komunikace, doprava, výcvik, schůzky a vlastní teroristické operace.

Teroristé jsou například instruováni, aby preferovali taková místa pobytu, kde lze užít falešnou identitu, aby často měnili zámky u vstupních dveří, aby byty, určené pro tajné schůzky, nebyly viditelné z jiných míst, aby konspirátoři užívali smluvená znamení a signály, že blízké okolí není nikým sledováno. Členové hnutí jsou také nabádáni, aby ve svých domech používali bezpečná místa k ukrývání zbraní, dokumentů a dalších důležitých věcí. Je jim kladeno na srdce, aby se – stejně jako útočníci z 11. září 2001 – přirozeně začlenili do svých okolních komunit, preferovali nemuslimský vzhled, v pasech užívali fotografie bez vousů a celkově se oblékali i chovali jako spíše nenápadní průměrní občané. Při vedení telefonních hovorů jsou členové instruováni, aby se vyjadřovali v obecných termínech a užívali kódovanou řeč pro případ, že by jejich konverzace mohla být monitorována. Při sebevražedných operacích pak mají útočníci splynout se svým okolím a vypadat jako každá jiná osoba nastupující do autobusu nebo vstupující do přeplněného divadla či na plochu pouličního tržiště.

Internet je klíčovým nástrojem komunikace k udržení a rozvíjení hnutí globálního džihádu. Islamisté proto věnují mimořádnou pozornost *informační bezpečnosti*. Zvláště se členům hnutí zdůrazňuje požadavek zajištění anonymity, aby se tak vyhnuli sledování a dopadení ze strany bezpečnostních orgánů. Centrum al-Fadžr (*Úsvit*), Celosvětová islámská mediální fronta (*GIMF - Global Islamic Media Front*) a jiné mediální organizace džihádistů vydávají za tímto účelem manuály pojednávající o bezpečné a utajené komunikaci, v nichž se islamisté dozvídají o možnostech užívat anonymní e-mailové účty, mrtvé e-mailové schránky, šifrování textů a steganografii. Centrum al-Fadžr vytvořilo například speciální magazín *Technický mudžáhid*. Organizace GIMF k zajištění anonymní komunikace zase nedávno mezi své stoupence distribuovala speciální kódovací program, vytvořený samotnými džihádisty.

Manuály kybernetického džihádu

Internet slouží také jako digitální knihovna pro kybernetické útoky teroristů. Islamističtí hackeři provozují webové stránky, na nichž publikují elektronické magazíny, věnující se problematice hackingu. Návštěvníky stránek například informují o zranitelnosti a slabých místech oblíbených programů, včetně operačních systémů, nabízejí ke stažení softwarové balíčky pro psaní počítačových virů, umožňující proniknutí do počítačových sítí, případně jejich poškození.

V srpnu roku 2005 organizace Jamestown Foundation oznámila, že na džihádistickém fóru al-Farúk bylo umístěno sdělení vyzývající k zesílení elektronických útoků proti vládním webovým stránkám Spojených států. Samotná stránka disponovala knihovnou pro „hackery

mudžáhidy“, obsahující informace o možnostech narušování a ničení nepřátelských elektronických zdrojů, software pro získávání hesel, nástroje pro skrytí hackerovy internetové adresy, diskové utility pro smazávání harddisků a vyřazování z provozu operačních systémů Windows.

V únoru 2006 organizace Jamestown Foundation znovu potvrdila, že nejradikálnější džihádistická fóra vytvářejí speciální hackingové sekce. Například webová stránka al-Ghurabá, která koordinovala kybernetický útok proti dánskému deníku Jyllands-Posten, obsahovala i encyklopedii o hackingu webových stránek a 344-stránkovou publikaci o metodách hackingu, včetně návodů jak vyřadit z provozu pornografické stránky a dále i ty, určené Židům a jejich stoupencům.

Předávání vlastních zkušeností a znalostí

Příslušníci hnutí jsou kontinuálně nabádáni, aby si navzájem, a to ku prospěchu celé džihádistické komunity, sdělovali své vlastní zkušenosti a znalosti. Kdokoliv, potřebuje-li získat nějakou informaci nebo radu, může na internetu vstoupit do příslušné diskusní skupiny a vznést svůj dotaz. Vždy se najde mnoho souvěrců, kteří jsou ochotni a schopni se zde podělit o své vědomosti. Na některých webových fórech, specializujících se na výcvik, se dokonce konají online výcvikové semináře, kde mohou méně zkušení členové pokládat otázky džihádistickým expertům v různých oblastech a dostávat přímé odpovědi.

Na jednom chatu byla odhalena konverzace mezi příslušníky hnutí Hamás o tom, jak zabít americké občany v Izraeli. Mezi doporučeními bylo například zapálení auta molotovovým koktejlem, umístění jedu na veřejných místech – v telefonních budkách, na klikách u dveří, v talířích s jídlem, či zamoření pitné vody kyanidem.

Džihádisté se také navzájem informují o nových technologiích, které západní země využívají v boji proti mudžáhidům, jako jsou například americké obrněné vozidlo Stryker nebo odminovací stroj Joint IED Neutralizer. Členové hnutí se následně radí, jak tyto obranné prostředky „přelstít“ k uskutečnění úspěšného úderu. Například v srpnu 2006 jeden člen umístil na heslem chráněné džihádistické fórum do vojenské sekce americkou zprávu napsanou v roce 2003 na příkaz člena kongresu Jima Saxtona v roce 2003, v níž se detailně popisuje zranitelnost bojového vozidla Stryker pancéřovkou RPG-7. Džihádista naléhal na ostatní mudžáhidy, aby využili slabin transportéru uvedených ve zprávě, která byla získána z webové stránky amerického mozkového trustu, organizace Defense and the National Interest.

Islamisté se nemusejí spoléhat pouze na vlastní džihádistické zdroje. Internet je domovem desítek webových stránek, které poskytují informace o sestrojování výbušnin i jiných zbraní. Například zadáním slov „terorista“ a „příručka“ nalezne jeden z nejznámějších vyhledávačů Google hned několik tisíc odkazů na webové stránky obsahující nejrozmanitější průvodce a manuály. Mnohé z těchto webových stránek nabízejí dva velmi známé manuály „Příručka teroristy“ a „Kuchařka anarchisty“, které zájemcům předkládají konkrétní informace o konstrukci široké škály nejrůznějších bomb a provádění jiných destrukčních aktivit. Internet tak islamistům nabízí obrovské inspirační možnosti, jehož prostřednictvím mohou džihádisté získávat potřebné poznatky a implementovat je do vlastních příruček a návodů.

V zabavených laptotech a USB discích sedmi teroristů, kteří se zúčastnili 11. března 2004 bombových útoků na vlakové soupravy v Madridu, bylo nalezeno mnoho dokumentů stažených z webových stránek al-Ká'idy. Mezi soubory byly např. příručka jak podomácku vyrobit

dynamit, informace jak přenášet bomby v ruksacích a zavazadlech, fatvy ospravedlňující užití zbraní hromadného ničení, dokumenty osočující muslimy, kteří hájí mírové soužití s křesťany a Židy, texty zdůrazňující nutnost mobilizovat a rekrutovat potenciální teroristy, záběry vraždy agentů španělské zpravodajské služby v Iráku, a také materiály detailně popisující vytvoření a řízení teroristické buňky, včetně návodu jak ji učinit operativní z náboženského, bezpečnostního a vojenského hlediska.

Shrnutí

Úspěchy USA a jejich západních spojenců v globální válce proti terorismu, zahájené po 11. září 2001, spočívaly především v likvidaci základen, které si mudžáhidé vybudovali v průběhu osmdesátých a devadesátých let minulého století v Afghánistánu a v některých dalších zemích. Přestože Spojené státy na tomto poli zaznamenaly značné úspěchy, výsledný dopad na celkové hnutí džihádu byl doposud spíše minimální. Ztracené zázemí výcvikových táborů totiž teroristé velmi rychle nahradili přechodem do virtuálního útočiště internetu, kde našli prostor pro plánování útoků, radikalizaci a rekrutaci stoupenců, nábor, propagandu a dokonce i výcvik, a to dvacet čtyři hodin denně.

Nové komunikační a mediální technologie, které se prudce rozvinuly v posledním desetiletí, umožnily islamistům pokračovat ve svých aktivitách i navzdory nesporné vojenské síle USA. Internet jim poskytl všechny potřebné funkce k udržení násilného džihádistického hnutí při minimálních nákladech.

Internet se stal klíčovým činitelem při vzniku rozsáhlé volně propojené sítě teroristických organizací. Al-Ká'ida a ostatní islamistická uskupení se postupně transformovala z hierarchicky uspořádaných jednotek bojovníků do podoby rozptýleného sociálního hnutí, sjednocovaného spíše společně sdílenou ideologií než jediným „vojenským“ vůdcem. Ke zničení teroristických organizací již proto nestačí realizovat tzv. dekapitační strategii („setnutí hlavy“) zaměřenou na odstranění nejvýznamnějších vůdců sítě.

Je paradoxní, že decentralizovaná síť internetu, kterou původně z obav před nukleárním útokem Sovětského svazu vytvořily Spojené státy na přelomu šedesátých a sedmdesátých let minulého století pod názvem Arpanet, nyní slouží zájmům největšího nepřítele Západu od konce studené války – mezinárodnímu teroru.

Použitá literatura:

- [1] DENNING, DE. *A View of Cyberterrorism Five Years Later*. Monterey: Naval Postgraduate School, Center on Terrorism and Irregular Warfare, 2007, 18 p.
- [2] HOFFMAN, B. *The Use of the Internet By Islamic Extremists*. Santa Monica: RAND Corporation, May 4, 2006, 20 p.
- [3] KATZ, R. and DEVON, J. *The Online Jihadist Threat*. Washington, D.C.: SITE Institute, February 14, 2007, 24 p.
- [4] MERLOS, A. *The Internet in Jihadist Strategy: Recruiting, Training and Inspiring. The 3/11 Spanish Experience*. Be'er Seva, Israel: NATO Advanced Research Workshop "Security Informatics and Terrorism/Patrolling the Web", June 4, 2007, 13 p.
- [5] ULPH, S. An Online "University" for Jihad. *Terrorism Focus*. October 17, 2005, vol. 2, issue 19, 5 p.
- [6] WEIMANN, G. *How Modern Terrorism Uses Internet*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace, March 2004, 12 p.